

BẾN PHÀ II LONG ĐẠI: KHI CÔNG NGHỆ THỐI HỒN VÀO DI TÍCH

DƯƠNG VIẾT PHƯƠNG

Bến phà II Long Đại - địa danh anh hùng từng hứng chịu mưa bom bão đạn, là địa chỉ đỏ, nơi chứng kiến ý chí kiên cường của quân và dân ta trong những năm kháng chiến chống Mỹ. Hơn nửa thế kỷ sau những trận mưa bom bão đạn, địa danh huyền thoại này đã “lột xác” ngoạn mục thành một bảo tàng tương tác hiện đại. Với sự kết hợp giữa kiến trúc tôn nghiêm và công nghệ số hóa tiên tiến, di tích lịch sử này mở ra công kết nối cảm xúc mạnh mẽ với thế hệ trẻ, chứng minh rằng di tích lịch sử sẽ không bao giờ cũ nếu biết cách khơi dậy.

Từ “túi bom” đến địa chỉ đỏ trên không gian số

Trong cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước, Bến phà Long Đại từng được mệnh danh là “tọa độ lửa” khốc liệt bậc nhất trên tuyến đường Trường Sơn huyền thoại. Đây là điểm quyết định sự sống còn của mạch máu chi viện từ hậu phương miền Bắc cho chiến trường miền Nam, Lào và Campuchia. Chính vì vị trí chiến lược này, đế quốc Mỹ đã trút xuống đây hàng ngàn tấn bom đạn hồng cát đứt con đường vận tải huyết mạch.

Máu của hàng ngàn chiến sĩ, thanh niên xung phong (TNXP) và người dân đã hòa vào dòng sông này. Đau thương và bi tráng nhất phải kể đến sự hy sinh của 16 TNXP thuộc Đại đội C130 (quê Thái Bình) vào tháng 9/1972, khi tuổi đời còn phơi phới đôi mươi, họ đã ngã xuống ngay khi đang làm nhiệm vụ mở đường máu đê xe qua phà.

Hơn 50 năm trôi qua, Bến phà Long Đại hôm nay không còn vương mùi khói súng

Bản đồ 3D Mapping thu hút đông đảo thế hệ trẻ đến tham quan tại di tích lịch sử Bến phà II Long Đại

Ảnh: D.V.P

nhưng ký ức về những ngày tháng “quyết tử cho Tổ quốc quyết sinh” ấy đã được trao truyền. Dự án nâng cấp, tôn tạo di tích lịch sử Bến phà II Long Đại hoàn thành đúng dịp kỷ niệm ngày hy sinh của 16 liệt sĩ TNXP (19/9/2025), đã đánh dấu một bước ngoặt quan trọng trong công tác bảo tồn: Đưa lịch sử bước vào kỷ nguyên số.

“Chạm” vào quá khứ

Với tổng kinh phí đầu tư khoảng 20 tỷ đồng cho toàn dự án, trong đó hệ thống trang thiết bị công nghệ chiếm hơn 2 tỷ đồng, khu di tích Bến phà II Long Đại đã thực sự lột xác. Điểm nhấn đột phá nằm ở phòng trưng bày số hóa được xây dựng ngay trong khuôn viên di tích. Tại đây, những giới hạn của thời gian và không gian bị xóa nhòa nhờ công nghệ kỹ thuật hiện đại.

Yếu tố tạo ra sự đột phá mạnh mẽ nhất là hệ thống bản đồ 3D Mapping. Đây không chỉ là một mô hình đơn thuần, mà là một trải nghiệm thị giác sống động, tái hiện toàn cảnh cuộc chiến khốc liệt bảo vệ bến phà trong suốt giai đoạn từ năm 1965 đến 1972.

Anh Phạm Bình Long, Đội Quản lý di tích

(Tổng đội TNXP tỉnh Quảng Trị), chia sẻ: “Đây là nơi tái hiện sinh động nhất trận chiến bảo vệ bến phà giai đoạn 1965-1972. Trên nền không gian 3 chiều, người xem có thể cảm nhận được sự rung chuyển và khói lửa những đợt oanh tạc của không quân Mỹ hay những chuyến xe vận tải nối đuôi nhau vượt sông trong đêm tối hiện lên chân thực. Tất cả tạo nên cảm xúc mạnh mẽ cho người xem”.

Cùng với 3D Mapping, khách tham quan được “chạm” vào quá khứ thông qua hai màn hình cảm ứng 50 inch. Mỗi thao tác chạm nhẹ sẽ mở ra kho tư liệu khổng lồ đã được số hóa: từ hình ảnh đen trắng ghi lại cảnh vượt sông, những kỷ vật cá nhân, đến lời kể của các cựu TNXP. Phòng trưng bày còn tích hợp hệ thống chiếu phim công nghệ cao. Đây là không gian đa giác quan, sử dụng hình ảnh độ phân giải cao và màn hình rộng để trình chiếu các thước phim tư liệu quý giá. Việc này giúp truyền tải câu chuyện lịch sử với độ sâu cảm xúc tối đa, đưa người xem sống lại những khoảnh khắc bi tráng nhất, như sự hy sinh của 16 TNXP Đại đội C130 hay những dòng thơ thấm đẫm tình yêu đất nước của liệt sĩ Bùi Năng Đắc.

Lớp học lịch sử sống động của thế hệ trẻ

Chỉ sau một thời gian ngắn đi vào hoạt động, di tích lịch sử đã đón khoảng 7.000 lượt khách tham quan, trong đó một lượng lớn là học sinh, sinh viên. Hiệu quả của việc số hóa được nhìn thấy rõ rệt qua phản ứng của thế hệ trẻ - những người sinh ra trong thời bình và vốn quen thuộc với công nghệ. Em Nguyễn Thanh Hưng, học sinh Trường THPT Quảng Ninh (tỉnh Quảng Trị), hào hứng chia sẻ sau khi trải nghiệm phòng trưng bày: “Lâu nay em chỉ học lịch sử qua sách vở khô khan. Nhưng đến đây, được tận mắt thấy sa bàn 3D, được chạm tay vào màn hình để tìm hiểu câu chuyện của các cô, các bác TNXP, em cảm thấy lịch sử không hề xa vời. Điều này khiến em càng thêm trân trọng, tự hào và yêu đất nước mình hơn”. Còn đối với em Lê Thị Hằng Nga, học sinh Trường

THPT Quảng Ninh thì cho biết: “Em ấn tượng nhất là màn hình chạm cảm ứng 50 inch. Đây là lần đầu tiên em được trải nghiệm lịch sử qua những video, hình ảnh tư liệu, những bài thơ của các cô, các chú TNXP khiến cho cảm xúc của em bồi hồi, xúc động”.

Không còn là những bài giảng thụ động, di tích Bến phà II Long Đại đã trở thành một “lớp học thực tế”, nơi các em được học bằng trải nghiệm và cảm thụ bằng trái tim. Những hình ảnh các cô, các chú TNXP tuổi đôi mươi dưng cảm lái phà, san lấp hố bom dưới mưa bom bão đạn không còn là những dòng chữ trong sách giáo khoa, mà hiện hữu sống động ngay trước mắt.

Trao đổi về ý nghĩa của công trình này, anh Đinh Trung Hiếu - Phó Bí thư Thường trực Tỉnh đoàn Quảng Trị khẳng định: “Ban Thường vụ Tỉnh đoàn cũng mong muốn gửi đến một thông điệp là lịch sử không chỉ là những trang giấy hoặc hiện vật ở trong tủ kính mà là những dòng chảy sống động về lòng yêu nước, ý chí kiên cường và sự cống hiến của bao thế hệ cha anh. Việc số hóa di tích lịch sử Bến phà II Long Đại là cách để tuổi trẻ hôm nay được chạm vào lịch sử bằng công nghệ, từ đó ngày càng thêm tự hào và có trách nhiệm hơn đối với quê hương, đất nước”.

Hiện nay, nhiều địa phương trên cả nước cũng đang tích cực số hóa di tích bằng các công nghệ như mã QR, quét 3D, VR (thực tế ảo) và AR (thực tế tăng cường) để tạo ra cuốn cảm nang du lịch số, di tích số. Tuy nhiên, việc di tích lịch sử Bến phà II Long Đại tích hợp một hệ thống trưng bày tương tác cao như 3D Mapping và màn hình cảm ứng đã đưa di tích này lên một tầm cao mới về trải nghiệm. Thông qua số hóa, Bến phà II Long Đại không chỉ nằm trên bản đồ địa lý mà còn hiện diện trên không gian số, sẵn sàng tiếp cận với công chúng trong nước và quốc tế trên các nền tảng trực tuyến. Đây là bước đi quan trọng trong chiến lược nâng cao hiệu quả tuyên truyền và quảng bá hình ảnh của quê hương Quảng Trị - một vùng đất giàu truyền thống cách mạng ■